అట్లపిండి

నా చిన్నతనంలో మాకు ఒక నాయనమ్మ వుండేది. ఆమె పేరు వెర్రిబామ్మ. కాని అట్లు బహు ప్రశస్తంగా వొండేది. ఆవిడ చేస్తే ఇంత వరకు ఒకసారిగా, పాతికట్లకంటే, తక్కువ తిన్నవాడు లేడు. మాలో ఆమెని, అందుకనే, అట్ల బామ్మ, అనే వాళ్ళం. ఎట్లా చేసేదో ఆ పిండిలో "ఏం కలిపేదో" ఎవరికీ తెలియదు. ఒకసారి నేను మా చెల్లెలుగారి ఊరు వెళ్ళుతున్నా. మా చెల్లెలు గర్భిణీతో ఉండి బామ్మ అట్లు తినాలని వుందని ఉత్తరాలు రాస్తోంది. బామ్మ ఏం చేసిందంటే, పిండి కలిపి, ఒక పెద్ద సత్తెప్పాలలోవేసి, సిబ్బి బోర్లించి, గుడ్డ వాసిన కట్టి, నన్ను ముందు తీసుకెళ్ళమంది. మర్నాడు తను బయలుదేరి వస్తానంది. చేబ్రోల్లో మధ్య ఒకరోజు దిగాను. మర్నాడు తెల్లవారి రైలుకొచ్చి, మూటా గిన్నె పెట్టుకుని, ప్లాటుఫారం మీదనుంచున్నా. దగ్గిర వున్న వాళ్ళందరూ మూటలూ ట్రంకులూ మోసుకుని దూరంగా పోతున్నారు. కారణం తెలియక, ఎందుకన్నా మంచిది పోని అని, నా మూటా, గిన్నా తీసుకుని, నేనూ వాళ్ళ వెనకాల వెళ్ళి నుంచున్నా. వాళ్ళు నా కేసి కోపంతో చూసి వెనక వొదిలిన చోటికే వెళ్ళి మళ్ళీ నుంచున్నారు. ఆలోచించా, ఎందుకా నన్నిట్లా ఏడిపిస్తున్నారని. ఒకవేళ ఈ అట్లపిండి వాసనేమో. కాని మా ఇంట్లో వాళ్ళందరికి చాలా అలవాటే. అదిగాక ఆ వాసన తగిలేటప్పటికి సంతోషం కూడానూ. ఈ కాస్త భాగ్యానికే ఇంత అడావిడా; ఎంత సుకుమారం అబ్బా అనుకున్నా.రైలంతా కిక్కిరిసి వుంది. నేనెక్కినా పెట్టెలో ఆ వూరి వాళ్ళెవరూ ఎక్కలేదు. వాళ్ళు కనిపెట్టే వున్నారు, నేనెక్కడ యెక్కుతానో చూస్తో.

నేనెక్కిన చోట ఇది వరకే పదిమంది వున్నారు, చోటు లేదన్నారు. కాని నా తప్పాలముందు తోసి, వెనకాల నేనూ ఎక్కాను. తప్పాల పైన బల్ల మీదపెట్టి, ఇద్దరు లావాటి వాళ్ళ మధ్య యిరికి, చాలా వుక్కగా వుందండీ యీవాళ అన్నాను. రెండు నిమిషాలయింది ఒక ముసలాయన ఇటు అటు కదలడం మొదలు పెట్టాడు "చాలా ఉక్కగా వుందండీ యిక్కడ" అని పెద్ద ట్రంకోటి మోసుకొని బయటికి బయలుదేరాడు. "ఇంకోచోట అసలు ఒకరి మీద ఒకరు నుంచున్నారండి" అన్నా ఆగలా. రెండో లావాటాయన కూడా లేచి వెనకాల వెళ్లాడు. ఒకర్ని ఒదిలి ఒకరు ఉండలేరు గాబోలు అనుకుని, హాయిగా సద్దుకున్నాము. ఇంతలో తక్కిన వాళ్ళందరూ "హూ. హూ" అని ముక్కుల్తో అనడం మొదలు పెట్టారు, ఒకాయన మీద తెల్లని బొట్టు పడ్డది, పైకి చూస్తే తప్పాల్లో పిండి కారుతోంది. బండి అంతా పరిమళం. అరాత్తుగా ఒక మాటైనా ఆడకుండా, నలుగురు లేచి బస్తాలు, ట్రంకులు దింపుకుని, బయిటికి నడిచారు. మిగిలిన వాళ్ళం హాయిగా కాళ్ళు జాచుకున్నాం. మిగిలిన వాళ్ళల్లో ఒక బ్రాహ్మడు, శవాలు మోసే

వాడిలాగున్నాడు. "కుళ్లిన పసిపిల్ల శవం వాసన" అన్నాడు. ఆ మాటతో, అదిరిపడి, ఇంకా ముగ్గురులేచి, ఒకళ్ళ కాళ్ళకి ఒకళ్లు అడ్డం పడుతో, బండిలోనించి కిందికి దొల్లారు. రైలు కదుల్తోంది. ఆఖరికి ఆ బండికల్లా నేనూ, పచ్చకోటాయనా మిగిలాము. "ఏమిటండీ ఈ కొంచానికి యింత అడావిడి చేస్తారు వీళ్ళు? అంతా వేషం!" అన్నాడు. ఆయనికి చాలా జలుబు చేసింది. కాని రైలు బయలుదేరిన కాసేపటికల్లా, ఒక్కసారి గాలి రివ్వున కొట్టేప్పటికి, చాలా బాధపడటం మొదలు పెట్టాడు. ఆ జలుబూ గిలుబూ వొదిలి పోయింది. తరవాత స్టేషనులో కాఫీ తాగొస్తానని దిగి ఇంకో బండిలో ఎక్కేశాడు. చాలా నీచమయిన పని చేశాడనుకున్నా.

తరువాత, బండి అంతా నాదే. ప్రతి స్టేషనులో మనుషుల్ని హాయిగా వొక్కణ్ణి ఇటూ అటూ చూస్తూ నిశ్చింతగా కూచున్న నన్నూ నా బండిని చూసి, కళ్ళుకుట్టి, "ఒరేయ్ శంకరయ్యా! కాళీ బండిరా. ఇట్లారా, అని ట్రంకులూ, సంచులూ మెసుకొచ్చి? తలుపు తెరిచి మెట్లెక్కి; ముక్కుతో ఇటూ అటూ వూది, బండికేసి నా మొహంకేసి, చూసి, అమాంతం వెనకాల వాళ్ళమీద విరుచుకుపడేదీ. అందరూఅంతే. ప్రతిస్టేషను దగ్గిరా అంతే. ఏ మెరగనట్టు, అటుకేసి మొహం తిప్పేసి కూచున్నా. రయిలు కదులుతున్నా, అట్టే వుండిపోయినారుగాని, నా బండిలో మాత్రం ఎక్కలేదు.

గిన్నె దించుకుని, హాయిగా, గోదావరి స్టేషనులో దిగాను. కూలీ మా యింటిదాకా ఒక అణాకి గిన్నెమోసుకొస్తానన్నాడు. గిన్నెనెత్తిమీద పెట్టాను. దించాడు. "రానండి" అని వెళ్ళిపోయాడు. ఇదంతా చూస్తున్నా ఇంకోడు ఆలోచించి, రెండణాల కొస్తానన్నాడు. గిన్నె నెత్తిని పెట్టుకున్నాడు. కష్టంతో బళ్ళదాకా నడిచాడు. దింపాడు. "నా చాతకాదండి బాబూ" అని వెళ్ళాడు. "పావలా యిస్తానని" కేకాశా. మాట్లాడకుండా నెత్తిమీదా గుడ్డ తీసుకొని, వాసన చూసుకుంటూ, పోతున్నాడు.

ఆఖరికి అర్ధరూపాయకి బండి మాట్లాడుకున్నాను, వాడు మాత్రం వొదుల దలచుకోలా, అసలు రెండణాలు మామూలు. మా చెల్లెలు గారింటికి. ఒక నిమిషం తరువాత "బాబూ కేపు చాలదు. ముప్పావలా యిప్పించాలి" అన్నాడు. కొంచెం దూరం తోలాడు. "ఒకరూపాయి యిచ్చినా కష్టంచాలదు" అని ఆపాడు. ఏం కష్టం? అది అతనికే తెలియాలి. ఎంత కష్టంగా లేకపోతే, అంత నశ్యం పీలుస్తాడు? సరేనన్నా, ఏం చెయ్యను. అంతకంటే మళ్ళీ రూపాయన్నర కావాలి అనబోతున్నాడు. ఇంతలో గోదావరి మీదనించి గాలి విసిరింది, ఎద్దువేపు. ఎద్దు పరుగుమొదలు పెట్టింది. గుర్రం పనికిరాదు. వెనకనించి ఏం వస్తూందనుకున్నదో, ఏమిటో బండి ఎవరి మీదనించున్నా పోతుందనుకున్నా, కాని బండి రాకముందే, గాలి తగలగానే ఎక్కడున్న వాళ్ళు అక్కడే ఇళ్ళల్లోకి, దుకాణాల్లోకి, పక్క సందుల్లోకి తప్పుకున్నారు. ఇంటిదగ్గర బండి ఆగితేనా? నలుగురు ఎద్దుని పట్టుకున్నారు. ముక్కులవతలికి తిప్పేసి. అప్పటికీ ఆగకపోయేదే? బండివాడు దూకి ఎద్దు ముక్కుకి

గుడ్డ కప్పేసి, నశ్యం వాసన చూపించకపోతే. ఇంటిలోపలికి వెళ్ళాను, గిన్నా నేనూ. చెల్లెలూ పిల్లలూ పరిగెత్తుకుంటూ ఒచ్చారు. "అన్నయా" అనీ, తటాలున ఆగారు. కష్టంమీద మా చెల్లెలు మాత్రం మొహం మీద పమిటకొంగు కప్పుకొనివచ్చి, యేడుస్తో నన్ను కావలించకుని, అన్నయ్యా! యెందుకు దాస్తావు? చెప్పు నాతో యేం ఘోరం జరిగిందో" అంది. "ఏం లేదమ్మా బొమ్మ యిచ్చిన అట్లపిండి" అన్నాను.

బొమ్మ రాత్రిక్కూడా రాలేదు. మూడు రోజులు చూశాం రాలేదు. ఏం కదిపితే ఏమవుతుందో అని ఆ గిన్నెని అట్లానే వుంచాం. ఆ తలుపు మాత్రం గొళ్లెంవేసి, తాళ్ళంవేసి, శీలువేసి, చిల్లుల్లో గుడ్డపేలికలూ అవీ కుక్కాము. ఎవరం ఆ వేపు పోలేదు. నేను స్నానంచేసి, సబ్బుతో కడుక్కున్నాను; కాని ఇంకా బజార్లల్లో నా గాలి తగలగానే - మనుషులు, కలెక్టరు మెటారుముందు తప్పుకునేట్టు, తప్పుకోటం, మానలేదు. రెండు రోజులుండి మా చెల్లెలు, అట్ల ఆశ వదలుకుని ఇంక వూరుకోలేక "ఈ పిండి బొమ్మ యేం చెయ్యమంది?" అని అడిగింది. "ఒచ్చిందాకా, ముట్టుకోకుండా, అట్లానే వుంచమంద"న్నాను. "చెప్పడ మెందుకు? దాన్నెవరు కదిలిస్తారంది. మూడురోజులూ అయింది. పిల్లలు కొంచెంనలతగా కనపడ్డారు. ఆడుకోరు. అక్కడక్కడ దిగులుగా చతికిలబడతారు. చంటిపిల్ల కారణం లేకండా మారాంపట్టి యేడుపు. బొమ్మకి ఉత్తరాలు రాశాం; రిప్లయి ప్రీపెయిడు టెలిగ్రాములిచ్చాం! జవాబు రాలేదు. నాలుగో రోజున మా చెల్లెలంది "ఒక రూపాయి ఇచ్చి, దీన్ని అవతల పారేయిస్తే బొమ్మ కోప్పడుతుందా?" "ఆ. తప్పకుండా కోప్పడుతుంది. ఎన్నడూ ఇంక అట్లు చెయ్యదు. నవ్వదు. మాట్లాడదు. మన మొహం చూడదు. అయినా రూపాయికి ఎవడు పారేస్తాడు? ఒట్టి పీనిక్కి పది రూపాయలు తీసుకుంటాడే" అన్నాను.

వాసన ఇల్లంతా వ్యాపించింది. పెద్దమ్మాయికి విరోచనాలు; అబ్బాయికి జ్వరం; చిన్నపిల్లకి పొంగు మా చెల్లెలికి ఆరోనెలలోనే నెప్పులు. ఏం చెయ్యం? ఎవరితో చెప్పకండా ఇల్లు తాళంవేసి, సత్రానికి పోయాము.

ఇన్నాళ్ళు మా బావ వూళ్ళోలేడు. మేము సత్రానికెళ్ళిన మర్నాడు వూళ్ళోదిగి ఇల్లు తాళం వేసుంటే మమ్మల్ని వెతుక్కుంటూ వొచ్చాడు. అతని వెనకాల పెద్ద గుంపు. చుట్టుపక్కల వాళ్ళందరూ "ఇళ్ళు తెరుస్తారా లేదా? లోపల నూరుకూనీలన్నా జరిగాయి. మరియా దస్తులనుకున్నాము. సత్రానికొస్తే దాగుతుందా !" అని ఒకటే అరుపులు మునిసిపాలిటీవారు ఇల్లు తగలపెట్టటానికి సిద్ధంగా వున్నారు. ఏం చెయ్యం? జబ్బు పిల్లల్నేసుకొని వెనకాలి వెళ్ళాము.

అర్ధరాత్రి నేనూ మా బావా మూతులకి గుడ్డలు కట్టుకుని, ఒక సెంటుబుడ్డి మీద గుమ్మరించుకుని ఆ తప్పాల బుజాలమీద మోసుకుంటూ, గోదావరివేపు బయలుదేరాం. నిద్దర్లో మనుషులు కలవరించారు, కేకలు పెట్టారు. తొందరగావెళ్ళి, శేషయ్య మెట్టదగ్గిర

నావ తీసుకుని నీళ్ళ మధ్యకుపోయి గిన్నెపాళంగా గోదావరిలో పడేశాం. నీళ్ళల్లోపిండి పారపోసి గిన్నె తెచ్చుకోవాలని బుద్ధి పుట్టింది. కాని మూతతీస్తే. లోపలినించి ఏ మొస్తుందో, ఏదన్నా విషజంతువు బయలుదేరుతుందేమో అని భయమేసింది. రెండురోజుల్లో శేషయ్యమెట్ట గుమ్మెత్తి పోయింది. ఒక్కరూ నీళ్ళు ముంచుకోరు. ఏదో చాలా వుపద్రవం రాబోతుందని వూళ్లో వుకారు. రైలు బ్రిడ్జిమీద, రూల్సుకి వ్యతిరేకంగా, ముప్పై మైళ్ళ వేగంతో పోతూంది. గోదావరిదాటే పిట్టలు గిర గిర తిరిగి నీళ్ళల్లో పడుతున్నాయి. చివరికి పడవలూ వలలూ వేసుకుని, గోదావరికెలికి, గిన్నెనిపట్టి బయటికితీశారు. యెట్టా కనుక్కున్నారో, ఏమో, హాయిగా నిద్రపోతున్న ఇంటిల్లిపాదికి అర్ధరాత్రి హటాత్తుగా మెలుకువ వొచ్చింది. వూపిరి పీలవడం అసాధ్యమై తంటాలు పడ్డాం, వెంటనే లేచి లాంతర్లు వెలిగించి ఆ వుపద్రవం ఏమిటని వెడితే, అరుగుమీద ఆ గిన్నెవుంది. వెంటనే ఆ గిన్నెని తీసికెళ్ళి వూరిబయట దూరంగా స్మశానంలో, నిలవులోతున గుంటతీసి పాతి పెట్టించాము. మర్నాటికి కలెక్టరికీ, చైర్మనులకీ పెద్దమాన్స్టరు అర్జీలు వెళ్ళాయి. వాసనకి దెయ్యాలన్నీ లేచి స్మశానంలోంచి వూళ్లోకి బయలు దేరాయట. మునిసిపాలిటీవారు మమ్మల్ని బలవంతం చేసి, ప్రాసిక్యూషన్ చేస్తామని బెదిరించి, ఆ గిన్నె తవ్వించారు చివరికి ఒక మంచి సంగతి ఆలోచించాము. అనంతపురంలో మేము ఒకరికి అయిదువేలు బాకీ. ఆయనపేర దీన్ని బంగీకట్టి పోస్టాపీసుకు తీసికెళ్లాము. యిరవయి రూపాయలు లంచమిస్తేగాని ఆ గుమస్తా బంగీ తీసుకోలా. ఆ రోజు మధ్యాహ్నం నుంచి పోస్టాఫీసుకి సెలవు. ఆ సాయంత్రం రైలు గోదావరి స్టేషన్కి అరమైలు ముందే ఆగింది. మరతిప్పినా ఇంజన్ కదలలేదు. చివరికి యేం చేశారో తెలియదు. వార్తా పత్రికల్లో మాత్రం యెన్నడూ లేనిది అనంతపురంలో ప్లేగు మొదలు పెట్టిందని చదివాము. ఆయన ఇంతవరకూ అప్పుకోసం అడగలేదు. ఆయనకి ఆరుగురు కొడుకులూ పదిమంది మనమలూ వున్నారు. వాళ్ళేవరూ ఇంతవరకు మాకు వుత్తరం రాయలేదు.

◆ ◆ ◆

రచనా కాలం : 1925, ప్రచురణ : సాహితి